

Knooperf met inheemse flora

Bert Masselink

Het ontwikkelen van natuur, is dat een taak van de mens of is hier sprake van een tegenstrijdigheid? Natuur heeft immers het predikaat van 'spontane groei' waarbij de mens nu eens niet centraal staat. Sterker nog, het zou zo moeten zijn dat flora en fauna vanuit hun oorsprong zichzelf ontwikkelen.

Laten we elkaar niet voor de gek houden, natuurontwikkeling is misschien juist een taak voor de mens. Zonder afbreuk te doen aan het principe dat de natuur zelfregulerend moet zijn, is het de mens die de natuur bij uitstek kan helpen ontwikkelen. Na vele jaren van ontginning en verstedelijking heeft de natuur in al zijn algemeenheid wel een jasje uitgedaan. Het wordt dus tijd om wat terug te doen, zowel in stedelijk als in landelijk gebied. Dit kan door het benutten en verder uitbouwen van bestaande ecologische structuren, maar ook door het zinvol integreren van natuurontwikkeling in groenvoorzieningen.

Herinrichting Knooperf Tubbergen

In totaal is 1.096 m³ grond verwerkt/bewerkt en 4.650 m² oppervlakte geprofileerd.

Aangeplant zijn:

- 87 zomereiken (Quercus Robur)
- 651 st. meidoorn (haagplantsoen)
- 651 st. hult (haagplantsoen)
- 651 st. wilde roos (haagplantsoen)
- 651 st. liguster (haagplantsoen)
- 665 st. lijsterbes (bosplantsoen)
- 820 st. vuilboom (bosplantsoen)
- 2.209 st. krentenboom (bosplantsoen)
- 175 st. hult (bosplantsoen)

Ingezaaid is 20,5 are aan graspaden en 26 are aan bermen.

Knooperf Tubbergen

De Overijsselse gemeente Tubbergen realiseert in samenwerking met de provincie Overijssel en InnovatieNetwerk het eerste Knooperf van Nederland. 'Knooperf' is een nieuw concept, ontwikkeld door Van Paridon & De Groot Landschapsarchitecten, met als doel het landelijk gebied een nieuwe impuls te geven. Bewoners, economie én landschap moeten hiervan profiteren.

Een Knooperf is een voormalig boerenerf dat ruimte biedt aan wonen en werken in een landelijke omgeving. Bewoners hebben er hun eigen woning en delen er een groot gemeenschappelijk erf. Daarnaast zorgen ze gezamenlijk voor behoud, versterking en beheer van beplantingen en voor routes in het omliggende landschap die voor het publiek toegankelijk zijn. Op de plek waar jarenlang een boerderij met schuren en stallen stond, komt een buurtschap dat de uitstraling houdt van het oorspronkelijke erf. Zo blijft de cultuurhistorie behouden en wordt het landschap versterkt.

Verbindingen

Om invulling te geven aan de ontwikkeling van het Knooperf in Tubbergen, heeft de Koninklijke Ginkel Groep, in nauwe samenwerking met Heem en Buiting Advies, de landschappelijke inrichting verzorgd met beplantingen van inheemse en gebiedseigen soorten. Het aanplanten van landschappelijke hagen, diverse bomen (solitair en als laan) en het aanbrengen van een kruidenrijke Heem-vegetatie zijn daarbij uitgevoerd. Door het gebruik van bloemrijke, streekeigen soorten ontstaat er een versnelde toename van de bijbehorende fauna. Immers, de vegetatie past bij de omgeving en sluit qua assortiment aan op bestaande ecologische structuren, waardoor er verbindingen ontstaan die een snelle verspreiding en vestiging mogelijk maken. De aangelegde houtwallen vormen een ideale verbindingzone voor deze soorten. Soorten die zijn ingezaaid, zijn onder andere avondkoekoeksbloem, bleke klapproos, fluitenkruid, gewone margriet, hazenpootje, knooperfkruid, muizenootje, sint-janskruid en stalkaars.

Inzaai op Knooperf Tubbergen

Inheemse soorten

Gelukkig zijn er voorstanders van het inzaaien van inheemse soorten die van nature in een bepaald gebied voorkomen en daar dus thuishoren. Kennis van vegetaties en van de samenhang tussen de leefgemeenschappen van flora en fauna is daarin van doorslaggevende betekenis.

Onderzoek wijst namelijk uit dat inzaai de natuurlijke ontwikkeling van een gebied versnelt en aantrekkelijke vegetaties oplevert. Dan begint de natuur zich te ontwikkelen en bepaalt zelf wel wat er wel en niet gaat groeien. Begeleiding en beheer zijn dan nog wel nodig, afhankelijk van de mate van zelfredzaamheid. Vooral in gebieden met een recreatieve functie kan het van belang zijn om het natuurlijke proces te evalueren en bij te sturen.

Uitvoering

Heem is een bedrijfs onderdeel van Ciran en brengt onder de slogan 'Heem brengt natuur dichtbij' advies uit aan particulieren, bedrijven en gemeenten over groenbeheer op basis van natuurlijke processen, natuurbeheer en landschappelijk groen en is sinds 2001 actief met het kweken van wilde plantenzaden. Buiting Advies is een innovatief ecologisch adviesbureau, dat betrokken is geweest bij het ontwerp van het erf. Daarbij heeft Buiting Advies de advisering rond de bomen en bossen verzorgd, ook in praktische zin, door in het veld samen met Van Paridon & De Groot de bosdunning uit te zetten en te begeleiden, de locatie van de nieuwe bomen te bepalen en bosranden in de vorm van mantel en zoom te ontwikkelen.